

KETTÉVÁGOTT VÁROSOK

■ A KFM-ként rövidített „közép-európai kultúrkalauz” (*Kulturführer Mitteleuropa*) a bécsi *Duna-régió és Közép-Európa Intézet* (Institut für den Donauraum und Mitteleuropa, *IDM*) által évente, a *Wiener Zeitung* mellékleteként kiadott magazin, amelynek idei lapszáma az országhatárok által megosztott, „kettévágott” településekről szól.

Az intézet elnöke, Erhard Busek (korábbi osztrák alkancellár) köszöntőjét követően Méhes Márton szerkesztő az összeállítás koncepciójáról ír, mely szerint a lapszám a mesterkélt megosztott települések példáján mutatja fel az európai kultúra egyes, eddig nem mindenki számára ismert értékeit. Vajon hogyan befolyásolja a szerves összetartozást a térképen (és a valóságban) hatalmi kézzel meghúzott határ? Mennyiben befolyásolja az életet ezeken a településeken „a múlt terhe”, és mennyiben enyhítenek ezen a jövőre mutató tervek?

Ami az utóbbiakat illeti, Thomas Stadler salzburgi képzőművész és tanár, a Körforgalom Művészi Kezdeményezés projektvezetője a *Megosztott városok* (geteilte-staedte.eu) nevű művészeti programhoz társított kezdeményezésekről ír, bevezetőjét követően pedig a válogatás két interjún és öt városportrén keresztül, konkrét emberi sorsok és vélemények tükrében is ismerteti ezt a bizarr európai realitást.

Az interjúalanyok egyike Anita Lackenberger osztrák filmrendező, a Gmünd/České Velenice (Ausztria–Csehország) életéről szóló 2016-os dokumentumfilm, az *Élet a vasfüggőnynél* szerzője. A másik meginterjúvált kap-

csán pedig egyenesen „magyar érdekeltségről” is beszélhetünk, hiszen Zelei Miklós ír az, akinek *A kettézárt falu* című, idén újra kiadott dokumentumregénye, akárcsak a *Zoltán újrátmetve* című, az ikerfalu helyzetét feldolgozó – és Vidnyánszky Attila rendezésében jelenleg is játszott – tragigróteszk színdarabja teljes emberi mélységében tárgyalja a témát.

Ami a városportrékat illeti, megtalálható ezek között Görlitz/Zgorzelec (Németország–Lengyelország) – Matthias Krick, a „Görlitz-Zgorzelec Kulturális Város” kezdeményezés és egyesülés vezetője láttatásában, Cieszyn/Češky Ťesín (Lengyelország–Csehország) – Anna Flack, a polen-pl.eu portál újságírója által bemutatva, Kostajnica/Hrvatska Kostajnica (Bosznia-Hercegovina–Horvátország) – Mirjana Lahovský-Žličarić portréja keretében, Gorizia/Nova Gorica (Olaszország–Szlovénia) – Gisela Hopfmüller és Franz Hlavac Friaulbloggerek, újságírók optimista szövege által, valamint a hozzánk közelebb eső Nagylak/Nädlac (Magyarország–Románia) is – ennek a leírásnak a szerzője Bakos András, a szegedi *Délmagyarország* újságírója.

Összességében a kezdeményezés elsősorban amiatt figyelemre méltó, mert – az egyik városportré címét megidézve – hozzájárul ahhoz, hogy ha a valóságban nem is, de legalább a fejből egyre inkább eltűnjenek a határok. (*Kulturführer Mitteleuropa. Info Europa* 2017. 2., a bécsi *Wiener Zeitung* melléklete 2017. május 17-én)

Rigán Lóránd